

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
9-77

Zs. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályá-
udvaron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

UJ KELET

ESZAKI-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

*

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — — 3—

1927 április 20 Szerda

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 89 szám

5687 Niszán 18

SPARTA

sportáruház, Cluj, Calea Victoriei 5.

Kérjen árjegyzéket.

Tenniszfelszerelések legjutányosabban

Hontalanok világszövetsége

Soha sem volt olyan jó konjunktúrája a világszövetségeknek, mint épen most, amikor alig múlik el hét, hogy Európa valamelyik metropolisában új világszövetség ne alakuljon. A nagy kataklizma után óriási tömegek akadnak valamennyi országban, akiknek lába alól valahogy kiesett a békeévek megszokott szilárd bázisa és vagy materiálisan, vagy pszichikailag nem találják meg helyüket a világban. Így alakulnak meg napról napra újabb és újabb szövetségek, melyek átnyulnak az országhatáron és gazdasági céljaiknak, vagy eszmei célkitűzéseiknek propagálására megkísérik a különböző országokban lakó osztályos társaikat egy táborba szedni.

Ilyen körülmények között nem kelt különösebb feltűnést, ha a már meglévő világszövetségek hosszú láncsorába itt-ott egy újabb szem illeszkedik be és a napilapok hasábjain egy újabb világszövetség híre bukkan fel. Most mégis fel kell figyelni egy hírre, amely Kölnből érkezik, ahol egy régóta vajdó fájdalmas probléma orvoslását kísérik meg és riadót fujnak a legkésőbb sorsu tömegeknek, a hontalanoknak nemzetközi megszervezésére.

A hontalanság mai fogalmát tulajdonképpen csak a világháború termelte ki. Voltak hontalanok más korokban is, akik vesztett háborúk, vagy vesztett forradalmak után szétszédtek a szélrózsa minden irányában, ahol az önkéntes, vagy kényszerű száműzetés keserű kenyerén tengődtek. Csakhogy ez a kenyér nem is volt olyan keserű, mert a bujdosókat nemcsak, hogy szívesen tűrték meg az idegen országokban, de valóságos keblükre ölelte minden országban azokat, akik meggyőződésük miatt sodródtak el szülőföldjükről. Nem a keserű volt keserű, csak a nosztalgia gyötörte őket.

És voltak más korokban másféle hontalanok is, akik kenyeret keresni indultak el határokon túra, de a vendéglátó ország ezeket is szívesen fogadta és örömmel szivta fel őket állampolgárai közé. A háború után azonban gyökerében változott meg a helyzet és a hontalanság gyötörő keserűsége a poéták strofáiból leköltözött az élet reális valóságai közé. Tíz-ezrével teremték meg az új hontalanok, akik se nem indultak el maguktól, se nem hajszolták el őket, csak az az egyetlen vétjük, hogy véletlenül nem ott születtek, ahol egzisztenciát teremtetek maguknak. Ezeknek a hontalanoknak a szó szoros értelmében keserű lett a kenyerük, mert az „idegenekkel” szembeni felfogás világszerte megváltozott.

A háború után seholy sem lett szívesen látott vendég az idegen, épen csak, hogy megtűrték néhol. A szabad Amerika a kvóta sorompóját szegezte szembe a bevándorolni akaró idegeneknek, Európában és különösen Kelet-Európában a kintassítás reformját alkalmazták ellenük. Az idegen szónak még az értelme is megváltozott, a bürokratikus szervek már nem igyekeznek azon, hogy az idegenforgalmat növeljék, sőt inkább abban merül ki a tevékenységük, hogyan lehetne az idegenektől a legkönnyebben megszabadulni.

Persze, hogy ezeknek a hontalanoknak legnagyobb része csak ál-idegen, aki jogot formál arra, hogy állampolgári jogait elismerjék azon a területen, ahol él. Ennek a jognak kiharco-

lására vetették meg alapját Kölnben a hontalanok világszövetségének. Nagy kérdés azonban, hogy ez a szövetség közelebb fogja tudni vinni ezt a fájdalmas problémát a megoldáshoz. Volt és van egy világszövetség, amely megpróbálta már ezt a kérdést rendezni, az Emberi Jogok Ligája, de zátonyra futott ebben a kérdésben, mert az állampolgárság kérdését legszuverénabb jogának tartja minden ország és nem igen enged

abba beleszólást, még a Népszövetség részéről sem.

Az új világszövetség pedig kizárólag a Népszövetségre támaszkodhatik és legfeljebb annyit tehet, hogy pontos adatokat szolgáltathat a Népszövetség részére akcióihoz. Ezek az újabb akciók azonban csak akkor fognak eredményhez vezetni, ha sikerülni fog jobb belátásra bírni azokat az országokat, amelyek ma még mereven elzárkóznak a kérdés rendezésétől.

Bucsan államtitkár nyilatkozik a népszámlálásról

(Bucuresti-Bukarest, április 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bucsan belügyi államtitkár ma fogadta a sajtó képviselőit és nyilatkozott előtök a népszámlálásról. Főként az etnikai származás és az állampolgárság kérdéseiről beszélt. Kifejtette, hogy a származás rubrikáját azért vezette be, mert nagyon gyakran összekeverjük az állampolgárságot a nemzetiséggel. Ezenkívül alkalmat akart adni a székelyföldön és Bukovinában élő román elemeknek, akiket nemzeti jellegüktől kényszerrel megfosztottak, hogy most igazi etnikai származásukat közölhessék. Itt van például az erdélyi zsidók esete, akik el vannak ugyan magyarosítva, de most tényleges származásukat kell bevallaniok.

A francia kommunisták Szántó Zoltán szabadlábrahelyezését követelik

Kommunista küldöttség jelent meg a párisi magyar követségen, ahonnan kiutasították őket

(Páris, április 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Annak az akciónak a folyományaké, amelyet a szocialista és kommunista pártok indítottak világszerte a Budapesti letartóztatott Szántó Zoltán és társai érdekében, a párisi kommunista párt péntek délután tizenöttagú küldöttséget menesztett a párisi magyar követségre, hogy tiltakozzék a magyar kommunisták pörének letartóztatása ellen és a letartóztatott vádlottak haladéktalan szabadonbocsátását követeljék. A

küldöttség egyúttal átnyújtotta a magyar követnek a francia kommunista párt irodájának memorandumát. A küldöttség vezetője a kérelmet olyan hosszasan és olyan kihívó módon adta elő, hogy a magyar követ végül is kintasította a kommunista küldöttséget a magyar követség épületéből, ami miatt a francia kommunista lapok a legélesebb támadást intézik báró Korányi Frigyes magyar követ és a magyar kormány ellen.

Cuza Jasiba, végrehajtóbizottsága pedig Bukarestbe hívta össze a Keresztény Liga kongresszusát

Tovább folyik a harc a Keresztény Nemzetvédelmi Ligában

(Bucuresti-Bukarest, április 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az a belső harc, amely a Cuza professzor és a Keresztény Nemzetvédelmi Liga szűkebb vezetősége között robbant ki, még mindig nem jutott nyugvópontra. Cuza professzor tudvalevőleg azért került konfliktusba vezetőségével, mert önhatalmulag akarta irányítani a Liga ügyeit és azokat, akik szándékainak ellene szegültek, kizárta a Ligából.

A Keresztény Nemzetvédelmi Liga azzal felelt Cuza akciójára, hogy a parlamentben és sajtójában dezavualta Cuza deklarációt. Cuza azonban nem vetett ügyet erre a deklarációra, hanem május 8-ára Jasiba összehívta a Liga kongresszusát. Erre az összehívásra feleletképpen a Keresztény Liga végrehajtóbizottsága vasárnap ülést tartott, emelylel kommunikét adott ki. E kommuniké szerint a Cuza által a pártból eszközölt kizárások semmiek, mivel nincsenek semmivel sem igazolva.

A kommuniké kijelenti, hogy a Liga május 8-ra Jasiba való összehívása szintén semmis, mert az alapszabályok a nagy intézőtanácsnak tartják fenn a jogot a pártkongresszus összehívására. Ezért a végrehajtóbizottság felhívja a vidéki szervezeteket, ne vegyenek részt a jasi ülésen. Egyúttal tudomására adja, hogy a Keresztény Liga kongresszusa május 8-án Bukarestben lesz megtartva. A végrehajtóbizottság helyteleníti, hogy Cuza önhatalmulag módosította az alapszabályokat és ezt publikálta az Apararea Nationala című lapban. A végrehajtó-

bizottság utoljára apellál Cuzához, helyezze előbbre a nemzet nagy érdekeit a személyi érdekeknél és kicsinyes intrikáknál és visszatérve az alapszabály szerint legalitás útjára, álljon ismét a Liga élére.

A Liga végrehajtóbizottságának kommunikéje után Cuza professzor tovább folytatta a kizárásokat. Értesítette a botosani szervezetet, hogy a szervezet elnökét, dr. Vasiliu képviselőt kizárta a Ligából és a szervezet új elnöke C. Posa lelkész. Ugyanekkor értesítette a szervezetet arról is, hogy a botosani kerület hivatalos lapja az a „Chemarea”, amelyet Cojocaru nyomdász szerkeszt és nem az a „Chemarea”, amely Vasiliu szerkesztésében jelenik meg.

— Bethlen magyar miniszterelnök visszaérkezett Budapestre. Budapestről jelentik: Bethlen miniszterelnök olaszországi útjáról visszatérve, ma reggel Nagykanizsára érkezett. A magyar miniszterelnököt Magyarország határáig az olasz hatóságok kiküldöttei kísérték. A miniszterelnök délelőtt tizenegy órakor érkezett a magyar fővárosba.

— Beomlott a liszaboni székesegyház kupolája. Liszabonból jelentik: Megdöbbentő szerencsétlenség történt Liszabon „Lauriga” székesegyházában, ahol a nagyszombati istentisztelet ideje alatt a székesegyház kupolája beomlott és a templomba zuhant. Az egybegyűlt hívők körében óriási pánik keletkezett és egymást gázolva igyekeztek a templomi kijárat felé. A szerencsétlenségnek két halottja és 30 súlyos sebesültje van.

Tavaszi divatlevél

Bécs, április 19. A tavaszi divat az új színek, formák és anyagok egész légiójával köszöntött be. Praktikus, változatos és szögezzük le a tény, minden pénztárcához alkalmazkodó.

Az utóbbi friss színek, zöld, covercoat, s különösen a bois de rose domináltak, míg az idén hosszú szünet után diadalmasan bevonult a sötétkék, általában a kékek minden árnyalata. Sokáig nélkülöztük ezt a finom, elegáns színt s most, hogy feltámadt, magával hozott egy szintén régen elfelejtett, kedves ruhadarabot — a sötétkék kosztümöt.

A párévi szünet után, szinte máról-hónapra újjáéledt kosztüm anyaga rendkívül változatos. A legmodernebb kétségkívül a kasha, de ez amennyire modern, ép oly kevésbé praktikus. Párnapi viselés után felbolyholódik s az új kosztüm úgy néz ki, mintha máris tavalyi lenne. Nagyon elegánsak és praktikusak a bőrrel kombinált schottisch-ssövetek, valamint a baby calffal díszített covercoat kosztümök.

S itt megérkezünk a tavaszi divat egy másik újdonságához — a bőrhöz. Kigyó, krokodil, szarvas, öz stb. bőrök a divat favoritjai ott látjuk őket ezerféle variációban az elegáns crepe de chine délutáni, a habkőnyű georgette estélyi ruhán, a golf kosztümjén, ott látjuk a kalapon, ernyőn, retikülön és cipőn. Szenzációsan hat egy gyapju-ripseből készült complet ruha, kabát, kalap, ernyő kigyóbőrrel díszítve, hozzá ugyanabból a bőrből készült retikül és cipő. Talán luxusnak hangzik ez a sok bőrdíszítés, de a legkülönfélébb bőrből minden árban olyan dus választék áll a hölgyek rendelkezésére, hogy a legegyszerűbb asszony is hódolhat Divat-Asszony e legújabb, — valljuk be de — kedves és praktikus szeszélyének.

Új és friss a pepita tavaszi kabát és kosztüm. Pepita szoknya, fehér blouse, fekete, shetland vagy homespun kabát. De ez az összetétel csak azoknak való, akiknek ezenkívül még egy covercoat, vagy sötétkék kosztüm, vagy kabátjuk van. Sok lakkbortnival díszített gyapju és selyemripse modellt lehet látni, valamint egy egészen új kelmét, az u. n. charmelainet, ami selyemmel átszőtt gyapjuszövet. Szép és praktikus.

A kosztümökhöz újra rendkívül divatos a róka. Fehér rókát nem igen lehet látni, a legtöbbjét szürkére festik, ellenben annál több rőtbarnt és vörös rókát. A finom, világos szőrméjű ezüstróka a ritkaságok közé tartozik, ami horribilis árat tekintve, érthető is. A szörme általában reneszánszát éli. Alig-alig akad egy-egy covercoat, ripse, selyem, vagy crepe de chine kabát szőrmegallér és kélző nélkül. De a szőrmék megválasztása rendkívül finom ízlést és szakértelmet kíván. Covercoathoz a legjobban a nagypettyes baby-calf illik a kispettyes ugyan sokkal szebb, de sokkal drágább. Sötétkék selyemhez, vagy crepe de chinehez leginkább a nyest talál. Különben is oly nagy a választék, szász és százfajta, mindenféle színű „valódi“ szörme van, úgy, hogy alig-alig akad olyan kelme, melyhez a hozzáálló szőrmét ne lehetne megtalálni.

A délutáni ruhák anyaga részben színes, bordűrös u. n. crepe de chine, faille éclairé, részben síma, egyszínű anyagok, a kék minden árnyalatában, finom, tompaszínű kashák és charmelaine. Feltűnően sok és nagyon kedvesek a babos kelmék. És még egy feltűnő. A fekete-fehér kombinációja újra uralkodik.

A délutáni ruhák továbbra is kizárólag egybeszabottak. A szoknya azonban feltűnően ki van emelve. Változatosabbnál-változatosabb berakások, plissések, himzések, applikálásokon kívül, a szoknyát a bluztól vízszintes hólókba rakott, szegőzött, szélesebb, vagy keskenyebb övszerű passe választja el. Ez a passe azonban nem a tulajdonképeni öv, az öv külön van a passera rádolgozva.

Az övek a tavaszi divat egyik legbájosabb újdonsága. Az öv egy divatos ruhának elengedhetetlen kiegészítő része. Krokodil, kigyó, antilop, borjubőr, himzésből, nehéz borteikből, vagy a ruha anyagából készül. A divatos övek rendkívül változatos csattal kapcsolódnak. A csattól ólomból, fém, esetleg nemesfém, kész, de a ruhától mindig feltűnően elütő színű georgette, vagy más habkőnyű ruhákra nagyon keskeny, az alapanyagból készült, lazán átkötött öveket viselnek.

A kalapok továbbra is kicsik, magasak, sikkes-szeszélyesen össze-visszatűrtek, 10—15 cm. hosszú,

hegyes üvegtüffel, vagy imitált kövekkel, kirakott monogram-tű díszrel. Az anyag, pehelykőnyű exotikus szalma, filcbortni, de főleg grosgrain. A sikkes filztróterek azonban épp oly elegánsak. Elvértve egy-egy bájós, kis georgette, vagy crepe de chine kalapot is lehet látni, de ezek drágábbak és nem praktikusak. Ugyanez a szempont, mint

olyan, éppen a kalapoknál nem olyan fontos, mert a kalapok ma — legalább is itt Bécsben nagyon olcsók s régen letűnt az az idő, amikor egy jobban öltözködő asszonynak is csak két kalapja volt: egy mindennapos és egy szebb „ünneplő“. — Ma? Hol van az az asszony, ki egy egész szöveget egyetlen kalappal ki tud húzni?

Hirsch Helén

Csődöt mond a leszerelési konferencia

A francia sajtó Angliát hibáztatja a genfi előkészítő tárgyalások eredménytelenségéért

(Páris, április 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A francia sajtó hasábos cikkeiben foglalkozik a leszerelési konferenciát előkészítő genfi bizottság tanácskozásainak sikertelenségével és a lapok egyöntetűen Angliát okolják a leszerelési konferencia eredménytelenségéért.

A francia sajtó szerint az angol szigetországnak semmi érve sincs az európai kontinens problémáinak megítéléséhez.

A „Gaulois“ szerint a genfi tanácskozás sikertelensége már eleve adva volt akkor, amikor Anglia megtagadta a genfi leszerelési jegyzőkönyv aláírását. Mindaddig, amíg a nagyhatalmak nem állapodnak meg egy általános garancia-rendszerben, a leszerelés nem lehetséges.

Anglia és Amerika, ugyilátszik, még mindig nem hajlandók arra, — írja a lap — hogy kölcsönösen szolidaritást vállaljanak a biztonság kérdésében az európai kontinens államaival. Ilyen körülmények között teljesen fölösleges, hogy tovább szövegezzék Genfben a drága időt a leszerelési tárgyalásokra.

A „Volonté“ azon az állásponton van, hogy a genfi tanácskozásokat a tárgyalások általános jellege hiúsította meg. A locarnói szerződéseket ép azért kötötték meg, hogy az európai nemzetek biztonságát fokozzák és a Népszövetségnek minden törekvésével oda kell hatnia, hogy a genfi szövetség az európai nemzetek szövetsége legyen.

Polgárháboru tört ki a kantoniak jobb- és balszárnya között

Csan-Kaj-Seket elmozdították a főparancsnokságtól, mire ellenkormányt alakított Nankingban

A szovjet kijelentette, hogy Borodint nem tartja a szovjet kantoni képviselőjének

London, április 19. A kínai eseményekben szenzációs fordulat állott be. A még nem régen egységes kantoni hadsereg és kormány két részre szakadva küzd egymás ellen s a nacionalista fel-lángolásból véres polgárháborúvá változott át. A polgárháborút Csan-Kaj-Sek tábornok immár fascista irányzatba átesapott nacionalizmusa és az eredeti kantoni kormány oroszbarát és bolsevista irányzata között félmérült ellentétek robbantották ki, amelyek az újabb jelentések szerint kiegyenlítettellen ellentétekké fajultak.

A szakadás most már annyira mély,

hogy Csan-Kaj-Sek tábornok Nankingban puccsszerűen új kormányt alakított,

amelyet a mérsékelt nacionalisták kormányának nevezett el. Ez a mérsékelt kormány első ténykedéseként elrendelte

Borodinnak és néhány Sanghajban tartózkodó nacionalista miniszternek letartóztatását.

Erre a rendelkezésre való válaszként viszont a kantoni kumintang-párt Csan-Kaj-Sek tábornokot kizárta a pártból és megfosztotta a főparancsnokságtól.

A Nankingban megalakult ellenkormány főcéljával a kommunisták eltávolítását tüzte ki és abban reménykedik, hogy ehhez az akciójához megnyeri a nagyhatalmak jóindulatát. Csan-Kaj-Sek ujonnan alakult kormánya a kantoni déli és a pekingi északi kormányok után most a harmadik működő kormány Kinában.

Peking, április 19. A nagyhatalmak képviselői a kantoni külügyminiszternek átnyújtott ultimátumra megkapták a nacionalista kormány választát, amelyet nem tartanak kielégítőnek. A Csen külügyminiszter által átnyújtott válaszejegyzék ügyében a nagyhatalmak kantoni képviselői sürgős választ kértek kormányaitól a további teendőkre vonatkozólag.

Moszkva, április 19. A szovjet tanácsainak tegnap Moszkvában megtartott nagygyűlésén Rikov nyilatkozott a nemzetközi helyzetről, amelynek kapcsán elmondotta, hogy Angolország és szovjet viszonyára legjobban jellemző az általános nemzetközi feszültség. A szovjet az olasz kormánynak Beszarábia ratifikálására vonatkozó jegyzőkönyvét jogtalanul minősíti és éppen ezért fölöslegesnek tartja, hogy a Népszövetségbe belépjen, mely fennállása óta csak bizonyos államok korlátlan uralmának eszköze és megerősítője. Hogy ez mennyire áll, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a Népszövetség

nem avatkozott bele a kínai ügyekbe s így kétség-telen, hogy a leszerelési értekezleten sem fog elérni eredményeket. A szovjetnek a leszereléssel kapcsolatban az az álláspontja, hogy nem készül háborúra, s ha mindenki megteszi ezt, úgy ő is leszerel.

Beszéde végén azt a szenzációs kijelentést tette Rikov,

hogy a szovjet semmiféle felelősséget nem vállal Borodin tárgyalásáért, amelyeket a kínai ügyekben tett,

annál is inkább, mert Borodint nem tartja a szovjet hivatalos képviselőjének. Megállapította végül Rikov, hogy a szovjet és Németország viszonya barátságos.

„Tungsram“ rádiókészülékek

A legutolsó levél:

Az elismerés és bámulat ösztönzésére örömszövegemnek tartom tudatni Önökkel, hogy gyártmányuk a **háromcsöves Tungsram készülék** teljesítménye, bár olvasmányaim alapján már sokat vártam tőle, minden várakozásomat messze túlhaladja. Külföldi lapokban lobogó lelkesedéssel számolnak be az olyan készülékekről, amely szelektív és amely 15—20—25 leadót fog. Hogyne ujjonganék tehát, ha ez a pompás és külsejében a legkényesebb ízlést is kielégítően gyönyörű apparátus engem már több mint hatvan küldő-állomás programjának örömeiben részesített. És milyen egyszerű a kezelési módja! És mily kristálytiszt! Te jessen mellékzörejmentes általa egy a beszéd, mint a zene! S a dícséretet akármeddig folytathatnám. Azonban — idejűkkel sem akarva visszaadni — mindent egyetlen szóban foglalok össze: Hálás hívők

Bard Oszkár

Tungsramkészülékek minden szaküzletben kaphatók.

Viszonteladónak Tungsramnál, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 127. Telefon 201 sz.

Hölgyeim! Tavaszi és nyári kalap ujdonságokat az Ideal kalapszalonnak Reg. Ferd. 8. sz.

ban a legolcsóbban szerezhetnek be Alakítások és formálások a legújabb formákra 48 óra alatt készülnek

Tavaszi ruhák olcsó festése, tisztítása megkezdődött CINR-nél, Cluj

IRÓK

Három az elsüllyedt Claude Far

„Az ember ni ban, hogy komoly gokról. Néha m tiszteletreméltó ez Ezekkel a szavak Farrère azokat a f lyeek „Százmillió meg a párisi F könyv, amelynek nek ajánlja a szer lőjének nyomdoka de nem kell mind

A mese középp szállítás áll, am pinen a tenger fé ugyanis, 1917 má holland tehergőz alattjáró megtorp azonban a tenger talán nem tüntett esetben ugyanis n gának tanujelét, német megbizásb akart Amerikába mesébe illő szállít pagandahivatal né két porosz, egy b székevény. Hivatal ügynök a többi ut Annak ellenére, h nagyobb nehézség sem a németek, s kisérletet sem tette kén heverő 100 m Az angol admiralit hogy egyik hajóját amely megállapított valóban van egy h és az egész ügy fel

És itt kezdődik tulajdonképeni csel ugyanis a párisi B ján egy ir koldus s urat, aki véletlenül dag hajóvállalat alk utóbb kiderült, az a Tubelgeria százmil volt negyedmagav O'Donoghán — kitűnően ismerte tudta, hogy a Tube robbanás rázta m utasa idézett elő. A alapján a hajóskapit hajótulajdonost, h nyal együtt keressé Csakhogy az ir kol Velencébe megy és ban egy hasonló tr giava olasz hajót német kalandor és részvételével.

A francia társ gőzöst és buvárok magasságában a ten eredményre vergőd vesztegettek a hajó Hónapokon át elke két konzorcium köz dóan egymást és i akadályozni a munk nek fel, rajtaütéseke egymás ellen. Pat az első között van Végül megjelenik a káló, amelynek pe jelenti, hogy mind Angliáé, mire a ké otthagyja az egész kaszinóba kártyázni

Es lenn a teng halott beszélget a T rom német ügynök rikába kellett voln akik még mindig n hogy a Tubelgerián arany sincs, mert a

IRÓK ÉS IRÁSOK

Három halott beszélget az elsüllyedt aranyhajó fedélzetén
Claude Farrère legújabb regénye

„Az ember nincs mindig abban a hangulatban, hogy komoly arccal beszéljen komoly dolgokról. Néha megengedheti magának, hogy tiszteletreméltó emberek társaságába vegyüljön. Ezekkel a szavakkal próbálja igazolni Claude Farrère azokat a fantasztikus történeteket, amelyek „Százmillió arany” címmel most jelentek meg a párisi Flammarion-cég kiadásában. A könyv, amelynek legjobb darabjait Jules Verne-nek ajánlja a szerző, ifjúságunk kedvenc mesélőjének nyomdokain halad: érdekes, lebilincselő, de nem kell mindent feltétlenül elhinni.

A mese középpontjában az a titokzatos aranyszállítmány áll, amely Rotterdam magasságában pihen a tenger fenekén. A világháború alatt ugyanis, 1917 március 16-án, a „Tubelgeria” holland tehergőzöst a német „U 84” tengeralattjáró megtorpedozta. Ezért a hőstettért azonban a tengeralattjáró parancsnokát egyáltalán nem tüntették ki, sőt lefokozták. Jelen esetben ugyanis nagyon rosszkor adta bátorságának tanujelét, mert az elsüllyesztett hajó német megbízásból 100 millió arany márkát akart Amerikába vinni propagandacélokra. A mesébe illő szállítmány őrzésére a német propagandahivatal négy ügynököt kapott megbízást: két porosz, egy bajor és egy írországi katonaszökevény. Hivatalos megállapítás szerint a négy ügynök a többi utassal együtt a tengerbe fullt. Annak ellenére, hogy technikailag nem ütközne nagyobb nehézségekbe, a háború befejezése után sem a németek, sem az antantállamok még csak kísérletet sem tettek arra, hogy a tenger fenekén heverő 100 millió aranyat felszínre hozzák. Az angol admirális is meglepődött azzal, hogy egyik hajóját helyszíni vizsgálatra küldte, amely megállapította, hogy a jelzett helyen valóban van egy hajóroncs. Egyéb nem történt és az egész ügy feledésbe ment.

És itt kezdődik Claude Farrère regényének tulajdonképeni cselekménye. Egy szép napon ugyanis a párisi Boulevard des Italiens korzóján egy ír koldus szólította Jean Paul Chappart urat, aki véletlenül hajóskapitány és egy gazdag hajóvállalat alkalmazottja. A koldus, mint utóbb kiderült, az írországi dezertőr volt, aki a Tubelgeria százmillió aranyszállítmányát őrizte volt negyedmagával. Lehet, hogy nem is ő volt az, annyi bizonyos, hogy Mr. Pat O'Donoghán — amint magát nevezte — kitűnően ismerte a történeteket, sőt azt is tudta, hogy a Tubelgeriát nemsokára még egy robbanás rázza meg, amelyet a hajó egyik utasa idézett elő. A koldussal való beszélgetés alapján a hajóskapitány ráveszi gazdáját, Tieresse hajótulajdonost, hogy vele és Trouduc kapitánnyal együtt keressék meg az elsüllyedt kincset. Csak hogy az ír koldus megelőzi őket, illetőleg Velencebe megy és az ottani Florian-kávéházban egy hasonló triumvirátust hoz össze Longiava olasz hajótulajdonos, Wartzdorff gróf német kalandor és a belga Huy de Waterlos részvételével.

A francia társaság kibérel egy holland gőzöst és buvárokkal kutatja át Rotterdam magasságában a tengerfenéket. De nem bírnak eredményre vergődni, mert a velenceiek megvesztegették a hajó kapitányát és a matrózokat. Hónapokon át elkeseredett küzdelem folyik a két konzorcium között. Négy hajó figyelő állandóan egymást és igyekezik kölcsönösen megakadályozni a munkát. Gyanus alakokat bérelnek fel, rajtaütéseket és merényleteket terveznek egymás ellen. Pat O'Donoghán, a titokzatos ír az elsők között van, akit másvilágra küldenek. Végül megjelenik a helyszínen egy angol cirkáló, amelynek parancsnoka egyszerűen kijelenti, hogy minden, amit felszínre hoznak, Angliáé, mire a két holland hajó kapitánya otthagyja az egész társaságot, beül az ostendei kaszinóba kártyázni.

És lenn a tenger fenekén, három sovány halott beszélget a Tubelgeria fedélzetén: a három német ügynök, akiknek az aranyat Amerikába kellett volna vinniük, mulat az élőkön, akik még mindig nem jöttek rá az igazságra, hogy a Tubelgerián bizony egyetlen egy darab arany sincs, mert a 100 milliót ők maguk he-

lyezték el egy rotterdami bankban. A három gentleman ugyanis egy percig sem gondolt arra, hogy a pénzt Washingtonba vigye, hanem egyszerűen kicirkalmazták, hogy az első adandó alkalommal a hajót felrobbantják és a bankban deponált aranyon szépen megosztoz-

nak, — de csak hárman, az ír szökevény nélkül. A torpedót eifelejtették a számításból és arra sem gondoltak, hogy éppen ők kerülnek az óceán fenekére. A gazdátlan százmillió arany márká minden bizonytalanságon jól jött a rotterdami bank igazgatóságának.

Masaryk elnök elhagyta Palesztinát

Végiglátogatta a zsidó kolóniákat és nagy beszédeket mondott a zsidó reneszánszról.

(Jeruzsálem, április 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A csehszlovák köztársaság elnöke, Masaryk Tamás palesztinai tartózkodása idejének jelentős részét az új zsidó kolóniák meglátogatásával töltötte. Rison Ló Cion és Tel-Aviv látogatása után, ahol nagy lelkesedéssel fogadták a köztársasági elnököt, Masaryk Szichembe utazott, a kanaanita ásatások színhelyére. Előzőleg azonban Achad Haam, a nagy zsidó filozófus sírjára koszorút helyezett.

Szichemből Afule, Ejn Charod és Tel Joszef kolóniákra át Bet Alfa kolóniára érkezett, ahol a Keren Hajjeszód főtitkára, Leó Hermann fogadta egy küldöttség élén. Több héber- és cseh-nyelvű felkészítő hangzott el. Az elnök ezután végigjárta a minta-kolónia intézményeit és hosszasan tartózkodott a gyermekotthonban, ahol informáltatta magát az ottani nevelési rendszerről. A bemutatott gyer-

mekek testi és szellemi fejlettsége fölött az elnök csodálkozásának adott kifejezést. Grete Krakauer festőnő az elnöknek egy Beth Alfáról készített festményt nyújtott át.

Mielőtt a zsidó kolóniáról távozott volna, Masaryk Tamás nagy beszédeket tartott. „Nemcsak történelmi hely ez — mondotta — ahol állok, de a kis országban, amelyet végignézek, most történelem képi szül. Kívánom, hogy a zsidó nép találja meg anyagi és eszmei egyensúlyát a palesztinai munkában. Békét és boldogságot kívánok önöknek.” Innen az elnök tovább utazott Daganiába, Tiberiásba és Nazaretbe.

Az elnök pénteken, április 15-én hagyta el a haifai kikötőt az országot. A kikötőnél nagy tömeg köszönt el lelkes hurrázások közepette.

A francia szocialista párt nem azonosítja magát vezéreivel, akik megszavazták a nemzetvédelmi törvényt

Lezajlott a lyoni szocialista kongresszus.

Páris, április 19. A francia szocialista párt tegnap Lyonban megtartott kongresszusán a parlamenti csoport jelentését tárgyalták. Több szónok kifogásolta, hogy a párt tagjai közül sokan megszavazták a nemzetnek háború idején való megszervezéséről szóló törvényjavaslatot és hogy a javaslat előadója Boncour volt. A kongresszus határozati javaslatot fogadott el, amely kijelenti, hogy a törvény csak azokat a képviselőket kötelezi, akik megszavazták, nem pedig a pártot.

Nagy feltűnést keltett, hogy Blum és

Paul Boncour a leszerelés nehézségeiről

Renaudel szocialista vezérek nem jelentek meg a lyoni kongresszuson az ott beterjesztett határozati javaslatok miatt. A kongresszus másnapján távirat érkezett Lyonba, hogy ma mindkét politikus odaérkeztek.

Paul Boncour a „Journal” tudósítójának nyilatkozott a leszerelési bizottság problémájáról. Nem hiszi, hogy a fegyverkezés redukálható az egyes államok biztonságának garanciája nélkül. A lefegyverzés bizonyos terheket is jelent és ezeknek az átvállalása is nehézségekbe ütközik.

Argetoianu belépett a liberális pártba

A konzervatívok bejelentették a néppárthoz való csatlakozásukat

(Bucuresti-Bukarest, április 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Lupta” mai száma azt a szenzációs politikai hírt közli, hogy Argetoianu, a Jorga-féle nemzeti demokrata párt aktiv vezetője belépett a liberális pártba. Argetoianu e lépésével egy rendkívül mozgalmas politikai karriér érkezett új stációhoz. Argetoianu még a régi néppártiak volt egyik alvezére és az első Averescu-kormány idején mint erőskezü belügyminiszter vált közismertté, aki tihetetlen energiával végezte az akkori idők kaotikus állapotában a belügyek vezetését. Ő volt különben az, aki Románia utolsó nagyméretű általános sztrájkját is letörte.

Amint emlékeztetes, Argetoianu belügyminisztersége idején egy nagyarányú panama-vád középontjába került. Az állami bonok körüli visszaélések miatt annyira kiéleződött közte és pártja között a helyzet, hogy szakításra került a sor. A panama hullámai még akkor is erősen nyugtalanították Averescuék, amikor már nem voltak aktív vezetői az állami ügyeknek és a képviselőház ellenzéki frakcióját képviselték.

Amikor szakításra került a sor, Argetoianu belépett a Jorga pártjába, amely aztán később fuzio-

nált az erdélyi nemzeti párttal. Később, amikor a nemzeti és parasztpárt fuziójára került a sor és Jorga ismét megalakította nemzeti demokrata pártját, Argetoianu Jorgához csatlakozott, azonban ugylátszik, hogy ebben a pártkeretben nem talált megfelelő terrénumot ismert aktivitásához és azért most belépett a liberális pártba.

Bukarest, április 19. Averescu tábornok tegnap este a miniszterelnökségen fogadta a volt konzervatív párt küldöttségét, amely átnyújtotta a néppártba való belépésről szóló határozati javaslatot.

A vám megdrágult, de a régi olcsó áruk megmaradtak

Ausländer Lajos

üveg- porcellán és zománczott edények nagyáruházában. Cluj, C. Reg. Ferdinand 67. szám (a Marianummal szemben). Telefon 9-54.

Paris!

Dr. Czartoritzky világ-hírű készítményei

Budapest!

a hölgyvilág ékessége

Krémek három minőségben, puderek négy színben, ajakpirosító, hajschampón, soványító tea, a kozmetika csodái.

Kérjen prospektust a fölerakattól

RÓZSA M. „Royal” drogeria (Főtér 26. sz.)

A szatmári ortodox hitközség fejlődésének egyévi mérlege

Választások előtt áll az ortodox hitközség

(Satumare-Szatmár, április 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szatmári ortodox zsidóság, e kompakt és vallásos népcsoport életében a Purimtól Peszachig terjedő időszak mindenkor mozgalmas szokott lenni. A husvétra való készülődés láza ragadja itt meg a kedélyeket és minél közelebb haladunk a husvétünnep felé, a zsidó élet annál gyorsabb ritmusban lökődik.

Még jobban élénkíti az egyébként is eleven hangulatot a küszöbön álló hitközségi tisztújítás, amelynek hangulata még mindig nem tud szabadulni a szatmári zsidóságnak nagy zöme. Az előjelek szerint a chaszidizmus készül valami „nagy elszámolásra”: vissza szeretné hódítani azokat a pozíciókat a hitközségi élet vezetésében, amelyeket 1921 óta fokozatosan elvesztett a nem-chaszid hitközségi tagok szervezett elnyomulása következtében.

Alapjában véve a chaszidoknak semmi egyéb kifogásuk nem lehet az újabb hitközségi irányzat ellen, mint az, hogy a chaszid tagok alaposan megrostálva jutottak a három utolsó választásnál a zöld asztal mellé. Mert objektív megítélés mellett be kell ismerniök, hogy a hitközségben, 1921, de különösen 1923 óta hatalmas építőmunka folyik és a hitközség a legszebb reményekre jogosító fejlődés útján halad. Lehet, hogy önérzetüket bántja, hogy ez a fejlődés nem az ő kezdeményezésükre történik. Amde ilyen érzelmi szempontnak nincs semmi létjogosultsága és bizonyára történelmi szükségletet revalál a szatmári hitközségnél beállott irányváltás, amely nagystílusú eredményeket tud felsorakoztatni néhány esztendő konszolidált munkája után.

Éppen most hagyta el a sajtót a hitközségi előjáróság évi jelentése és zárszámadása és ünnepre minden adófizető hitközségi tag olvasni fogja az érdekes beszámolót. A jelentés a legutóbbi négyesztendői hitközségi munka kimagaslóbb eredményeit mutatja be és amikor leszögezi a munkateljesítményeket, egyúttal utmutatással szolgál a jövőre nézve. Mint a lépő vezetőség egyik legfontosabb tényét említi meg az évi jelentés a hitközségi templom telkének kibővítését. Az új területen kétemeletes székház és iskolaépület emeltetett, amelyek hatalmas pincéjében van elhelyezve a hitközségi házikészítésben tartott pászkasütőde. Az épület földszintje és első emelete az új elemi iskolának van fenntartva, míg a hitközségi irodák és tanácstermek — köztük egy hatalmas diszterem — a második emeleten vannak elhelyezve. Figyelmet érdemel a szárnyas vágóhidnak saját vízvezetékkel való felszerelése és higiénikus átalakítása, a gőzfürdővel kibővített rituális fürdő fejlesztési munkálatai, a hitközségnek az Arvagondozóval kapcsolatban végzett beruházásai és akciói, az iparos tanoncotthon és kishitelbank üzembehelyezése és az askenázi Talmudtóra támogatása és templomépítése.

Beszámol az évi jelentés a zsidó kórház építkezéséről, a templomi rekonstrukciókról és

a tisztviselői fizetések rendezéséről. A jelentés, amely hű képet ad egy elsősorú hitközségi reorganizációs munkáról, a mérleg és nyereség-

veszteség számlákon kívül részletes leltárral számol be a hitközség ingó vagyonáról.

A chol-hamoéd első napjára kitűzött választást nem előzik meg hangos agitációk — egyes imaházak agitációs gyűléseit leszámítva. De annál szívósabb munka folyik a választók megszervezése körül. A két párt csöndes munkával igyekszik hivatástömöríteni és a választás napjára előkészíteni.

Dr. Stern Mór

Katasztrófák, földrengések, áradások, havazások közben telt el a husvét a világ nagyrészében

Chileben száz ember lett áldozata a földrengésnek

A világ legkülönbözőbb pontjairól áradások, földrengések, havazások hírére hozza a táviró. Bulgáriában a husvét általános havazás közben telt el, a hőmérséklet erős lehűléssel. Hasonló havazást jelentenek Rómából. Közép- és Északolaszországban a hegyekben hóviharak dühöngtek, a déli vidékeken pedig nagy esőzések voltak. Jugoszláviában a Duna hétfőre virradó éjszaka Délbaranyában több helyütt áttörte a gátakat s több helyen kilépett medréből. A bellezei erdővidéken 2500 katasztrális hold ke-

rült víz alá.

Newyorki jelentések szerint az egész Misszissipi völgyében, Arkanzas, Misszuri, Kentucki, Tennessee, Luzitania és Texas államokban borzasztó viharok dultak, amelyek óriási károkat okoztak. Eddig 100 személynél több halt meg. Kétezer ember hajléktalanná lett. Mendózában husz percig tartó földrengés volt, amelynek következményeképpen számos ház megsérült. Tizenhaton meghaltak, ötvenen megsebesültek. Chile belsejéből 100 ember halálát jelentik.

Megalakult az új jugoszláv kormány

Az átmeneti kabinet névsora. Berekesztették a parlamentet

(Belgrád, április 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A husvét előtt külpolitikai okok miatt lemondott jugoszláv kormány helyét ma átvette a Voikievics elnöklethe alatt megalakult új minisztérium. A kormányban 6 radikális, 7 demokrata és 2 tábornok foglal helyet. A klerikálisok kimaradását azzal magyarázzák, hogy Korosek a párt vezére külföldön tartózkodik. A kormány összetétele meglepetést keltett, mert átmeneti kabinetnek tekintik az új választások lefolytatásáig. A király tegnap aláírta a parlament berekesztésére vonatkozó dekrétumot. Augusztus elsején rendkívüli ülészak lesz,

amikor megtörténik a szkupstina feloszlatása. Az általános választások szeptember 27-én lesznek. A király nyári székhelyére, Topolába utazott. Az új jugoszláv kormány tagjainak névsora a következő: miniszterelnök, belügyminiszter és ideiglenes kultuszminiszter Voikievics, külügyminiszter Mariakovic, pénzügy Markovic Bogdán, hadügy Hagics tábornok, ipar- és kereskedelem Mechemed Spaho, igazságügy Srkics, közlekedésügy Mihajevics tábornok, bányászati és erdőgazdálkodás Komanudi Kosta és tárcanélküli miniszter Perics Minko.

Letartóztattak egy kolozsvári kereskedőt, aki agyafurt szélhámossággal akart tuladni 10 szövőgépet

(Cluj-Kolozsvár, április 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány héttel ezelőtt feljelentés érkezett a kolozsvári ügyészségre Petres József, a kolozsvári Diamantstein és Moskovics cég egy alkalmazottja ellen. A feljelentést Armenco Kálmán kolozsvári gyógyszerész tette, aki azzal vádolta meg Petrest, hogy egy armányos trükk segítségével ötvenezer lejtel becsapta. A feljelentés alapján az ügyészség áttette az aktákat a kolozsvári rendőrségre, ahol Draghiciu igazgató folytatta le a nyomozást ebben a nem mindennapi bűnygyben. A nyomozás megállapította, hogy Petres néhány nap előtt felkereste a gyógyszerészt, akinek 10 szövőgép megvételére tett ajánlatot.

Elmondta Petres a gyógyszerésznek, hogy

a szövőgépekre már vevő is van s ő csupán azért nem tudja az üzletet lebonyolítani, mert nincs hozzá megfelelő pénzüssége. A gyógyszerész a kecsgető ajánlat láttára, készséggel belemert az alkuba. Megbeszéltek, hogy másnap a Strada Cap. Ignat 23. szám alatt találkoznak. A találkán megjelent Petres sógora, egy Gries Sándor nevű kolozsvári vasuti tisztviselő is, aki a nagyváradi „Sámuel és Wolf” cég megbízottjának adta ki magát és azonnal hajlandó volt a gyógyszerésztől a szövőgépeket megvenni, sőt erre 10 ezer lej előleget azonnal át is adott Armenconak.

Petres másnap megjelent a gyógyszerész lakásán és a szövőgépek vételárát, vagyis 50 ezer lejt kért tőle, hogy azokat kiválthassa és átadhassa. A gyógyszerész gyanútlanul átadta a kért összeget és várta, hogy a nagyváradi vevő is átvegye tőle a már leelőlegezett gépeket. A nagyváradi vevő azonban nem jelentkezett, sőt kiderült rövidesen az is, hogy Gries nem nagyváradi kereskedő, hanem az államvasutak szerelő alkalmazottja csupán.

A gyógyszerész erre feljelentést tett Petres és Gries ellen, s így kerültek az ügy aktái Draghiciu rendőrigazgató elé, aki néhány órai nyomozás után világosságot derített az agyafurt szélhámosság minden részletére. Kiderült, hogy a szövőgépek a Dick Jakab-féle csödtöméből származó vételből erednek s azok meglehetősen rossz állapotban vannak. Kiderült továbbá az is, hogy a Gries által lefizetett előleget Petres József adta át neki előzőleg. A letartóztatott Petres a keresztkérdések sulya alatt mindent bevallott, mire ma délelőtt átkísérték az ügyészségre.

Legújabb divatlapok

kaphatók a Bernát papirosáruházban, Cluj. Főtér

Mit vásárol a legolcsóbban?

Cipőt, (cipőosztálynak kiárusítása miatt) a Parisien Áruházban
Férfi és női fehérneműt (mérték után is) a Párisien Áruházban
Férfi és női harisnyát a Párisien Áruházban
Csipkét (a legnagyobb választékban) a Párisien Áruházban
Gyermekkoszút (legolcsóbbtól a legfinomabbig) a Párisien Áruházban
Porcellán és üvegáru a Párisien Áruházban
Bőrönd és diszmuáru a Párisien Áruházban
Husvétünnepi cikkeket (tojás parfüm stb.) a Párisien Áruházban

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 12.

Az Uj Kelet az eg...
dóság napil...
szerkesztik: Gisz...
Felelős szerkesztő...
Az Uj Kelet cikke...
megjelölésé

Iwan Go

Ember és viz...
Ti vagytok az...
Ti vagytok a ha...

Sodrotok ellen ni...
Sugártok szétmorz...
Széthasad hangot

Ó vizesés, gyöngy...
Egyetlen szökkenő...
Millió vizágot virá...
Az utszéli árkok...
A pálmák zöld szől...
A te harmatodban di...
Téged szív fel rézp...
Te vagy a föld vég...

Ugyanigy akarok é...
Atömleni, ömleni tu...
Kifelé, kifelé a mag...
Szeretettől habosan...
(Az ormokon láttam...
Vissza akarok árad...
A bilincsek és meg...
A csörtetők és term...
A koldusok és együg...
A bolyongók és elüz...
Kifelé, kifelé — enge...
Ki od' adja magát,

Tajtékos ajakkal és...
Szórom el az éjszak...
S adom magam, —
Legyőzhetetlenek a...
S legyőzhetetlenek a...
(I

— Megnyitották...
kiállítását. Párisból...
Louis Marin francia m...
párisi követe megnyit...
zetközi román vásár-ki...
nyitás után 400 ter...
meleghangu tőzstok han

— Forradalmi p...
tományában. Newyork...
mexikói Chihuahua-tart...
főnöke puccsot rendez...
mányfőnök hivat mag...
tartományban a forrada...
— Megérkezett...
milanói mintavásár...
milanói mintavásárra...
ideérkezett. A küldött...
elnök, Mircea mérnök...
Tegnap este bankettet a

Agyvértóadás,
légzés, félelemérzés...
lehangoltság, álmat...
„Ferenc József” ke...
tal rövidesen megsz...
nyos megállapításo...
a Ferenc József v...
szorulás mindenféle...
jobb szolgálatot tesz...
tárakban, drogériák...
tekb-n.

részletes leltárral
ragyonáról.
ra kitűzött válasz-
agitációk — egyes
t leszámítva. De
a választók meg-
esőndes munkával
és a választás
Dr. Stern Mór

ások, svét

az egész Misszi-
szuri, Kentucki,
államokban bor-
óriási károkat
több halt meg.
tt. Mendózában
vált, amelynek
ház megsérült.
megsebesültek.
lát jelentik.

mány

na felosztása.
ber 27-én lesz-
Topolába uta-
tagjainak név-
ök, belügy-
ter Voikievics,
zügy Marko-
rnok, ipar- és
o, igazságügy
ics tábornok,
osta és tárca-

edőt, adni

n s ő csupán
politani, mert
A gyógyszer-
a, készséggel
k, hogy más-
n alatt talál-
Petres sógora,
vasuti tiszt-
nel és Wolf
t és azonnal
szövegpeket
egyet azonnal

gyserész la-
gyis 50 ezer
assa és át-
al, átadta a
váradi vevő
gépeket. A
tkezett, sőt
s nem nagy-
sutak sze-

tett Petres
ügy aktái
éhány órai
tt az agya-
Kiderült,
esődtömeg-
k meglehe-
lt továbbá
öleget Pet-
letartozta-
alatt min-
isérték az

ok Fötér

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szerda
Chol hamoed 2.
1927. április 20.

Iwan Goll: Vizesés

Ember és víz
Ti vagytok az ösörök mozgás!
Ti vagytok a hajtóerők mozgatói: ti vagytok [a szellem!]
Sodrotok ellen nincs sziklaorom, se bálványos
Sugártok szétmorzsolja a gránittömböket, fisten.
Szethasad hangotoktól a halál hallgatása.
Ó vizesés, gyöngyöző táncos,
Egyetlen szökkenő sugaradból
Millió vizágot virágoztatsz föl a földön!
Az utszéli árkok mérges csalánját te öntözöd!
A pálmák zöld szökőkútját te lengeted fel a
A te harmatodban didereg a nefelejtis! [magasba!]
Teged szív fel rézpumpáival a zsiros olajfa!
Te vagy a föld végtelen szeretője!

Ugyanigy akarok én halhatatlan szeretőd
Atömleni, ömleni tul az emberiségen
Kifelé, kifelé a magányból
Szeretettől habosan olvadni széjjel
(Az ormokon láttam a völgyek mélységét)
Vissza akarok áradni az emberiséghez,
A bilincsesek és megalázottak sötét szakadékaiba,
A esőrtetők és terméketlenek szürke pusztáiba,
A koldusok és együgyűek végtelen síkságai felé,
A bolyongók és elűzöttek füstös kikötői felé...
Kifelé, kifelé — engedelmesen az ő ösztön előtt:
Ki od' adja magát, az gazdagodik igazán.

Tajtékos ajakkal és nevető szemekkel
Szöröm el az éjszaka nagy szerelmét
S adom magam, — adom: mert jól tudom
Legyőzhetetlenek a föld gleccserei
S legyőzhetetlenek a szív forrásai.
(Fordította: CAÁL GÁBOR)

— **Megnyitották a lífelei román vásárkiállítását.** Párisból jelentik: Husvétvasárnapon Louis Marin francia miniszter és Diamandi Románia párisi követe megnyitották Lillében az ottani nemzetközi román vásár-kiállítását. Az ünnepélyes megnyitás után 400 terítékes bankett volt, amelyen megleghangú tósztok hangzottak el.

— **Forradalmi puccs Mexikó egyik tartományában.** Newyorkból jelentik: Almeyda, a mexikói Chihuahua-tartomány elmozdított tartományfőnöke puccsot rendezett. Az elmozdított tartományfőnök híveit maga köré gyűjtötte és kikiáltotta a tartományban a forradalmat.

— **Megérkezett a román delegáció a milánói mintavásárra.** Milánóból jelentik: A milánói mintavásárra kiküldött román delegáció ideérkezett. A küldöttség tagjai Cerechez iparkamarai elnökök, Mircea mérnök és Demetrescu képviselő. Tegnap este bankettet adtak a vendégek tisztelőtére.

Agyvértódulás, szivszorongás, nehéz légzés, félelemérzés, idegesség, migrén, lehangeltség, álmatlanság a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által rövidesen megszüntethetők. Tudományosan megállapítások megerősítik, hogy a Ferenc József víz a makacs szék-szorulás mindenféle jelenségeinél a legjobb szolgálatot teszi. Kapható gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Fenyegetően kiéleződött az olasz-jugoszláv konfliktus

Dalmáciában állítólag erős csapatösszevonások történnek

Róma, április 19. Az olasz-jugoszláv konfliktus, amely a husvéti ünnepek előtt még az enyhülés színterét mutatta, a legújabb jelentések szerint végsőkig kiéleződött. A hangulat a kiéleződés miatt rendkívül ideges. Az olasz lapok jugoszláv mozgósítási hírekkel vannak tele. Az „Impero” értesülései szerint Dalmáciában nagy hadseregösszevonások történnek, amelyek arra irányulnak, hogy háborús konfliktus esetén Jugoszlávia erős hadsereggel rendelkezzen. Jugoszlávia adriai szigetéről a hadköteleseket a parti helyőrségekbe rendelték, majd átszállították őket a szárazföldre, mert háboru esetén az olasz hadiflotta, könnyen elvághatná őket hazájuktól.

A francia sajtó élénken foglalkozik az olasz-jugoszláv konfliktussal. A legtöbb lap megállapítja, hogy a konfliktus enyhülésére nincs más kiút, mint a Népszövetség elé vinni az ügyet. Londonban a konfliktus kiéleződése nagy csalódást okozott az illetékes politikai körökben, annál is inkább, mert ezek erősen exponáltak magukat az irányban, hogy Olaszország és Jugoszlávia közvetlenül megegyezzenek.

Eltemették dr. Wertheim Mór

(Cluj-Kolozsvár, április 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tragikus életű és megrendítő halállal halt dr. Wertheim Mór temetése vasárnap délután ment végbe ezrekre menő gyászoló közönség jelenlétében. A temetési szertartást — az ünnepre való tekintettel — a kongresszusi hitközség házsongárdi temetőjének halottsházában végezték el. Délután 4 órakor vitték innen utolsó útjára dr. Wertheim Mór, a város polgárainak egyik leg tisztább karakterű, akinek élete és halála fájdalmasan illusztrálja a mai kor kapzsi, az emberi becsületet összetipró szellemét. A polgárság lelkiismerete ébredt föl ezen a temetésen, amelyen megjelent a város színe-java és imponáló jelenlétével demonstrált amellett, hogy dr. Wertheim Mórnak elégtételt adjon.

Mint hogy a zsidó rítus tiltja ünnepnapon a halottak fölötti beszédet, dr. Eisler „heszped” helyett rövid búcsuzatót tartott, Amosz próféta megrendítő szavait véve a beszéd alapjául. „Elváltoztatom ünnepeteket gyásznappá és

minden éneketek siralom dalává.”
— Ő — mondotta a búcsuzató főrabbi — miért féltetted jobban az emberek itéletét, mint istenét! Miért tartottad számon a közvéleményt, a hamis és hazug műlelkiismeret megnyilatkozását inkább, mint a magad tiszta, puritán lelkének meggyőződését? Miért nem láttad barátaid szemében a szeretet és nagyra-beesülés nézését és láttad csak képzelt rémek üldöző pillantását?

A mély hatást keltett beszéd után a korporsót a sir felé vitték. Itt először dr. Janovics Jenő, a Magyar Színház igazgatója intézett mélyen átérzett, nemesveretű beszédet, majd a Mezőgazdasági Bank nevében, amelynek a megboldogult igazgatósági tagja volt. Dr. Óváry Elemér búcsuzott. Ezután dr. Várady Aurél a magyar Párt és végül dr. Kertész a barátok nevében köszöntek el megindító szavakkal a tisztalelkű és megtépzott életű igaz férfitól.

— **A „Fratia Regina Maria”-trío koncertje.** Szombat este a vármegyeház nagytermében T. Fotino zongoraművész, I. Bobescu, román operai karnagy és F. Breviman, esellőművész triója tartotta meg sikerült koncertjét, melynek keretében Beethoven halhatatlan szépségű b. major-trióját, Arensky op. 32. művét, Mendelssohn remior-sü-jetjét adták elő, meglepő és megragadó művészettel. Minden tekintetben olyan művészi interpretációt produkáltak, mely dicsőségére vált volna beérkezett, márkásnévű művészeknek is. A közönség lelkesedése, mellyel művészetüket fogadta, valóban kiváló teljesítménynek szült. A kiváló kamarazenészek minél gyakoribb szereplése nagyon fejlesztené a magasabbrendű értelemben vett zenekulturát.

— **Felrobbant a pécsi raketta-gyár.** Pécsről jelentik: A vadnai féle raketta-gyárban nagyarányú szerencsétlenség történt. Eddig ismeretlen okból a felhalmozott gyúlékony anyagok rak-tára felrobbant. A hatalmas detonáció a gyárépület összes ablakait betörte, a falakat megrepesztette, a gyár egyik tulajdonosát pedig, aki a robbanás pillanatában az épület közelében tartózkodott, a légnyomás mintegy negyven méternyire kivetta az utcástre. A tulajdonos közelében tartózkodott még a robbanás idején egy gyári munkás, aki olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy rövid szenvedés után meghalt. A nagypénteki munkaszünet miatt a többszáz munkással dolgozó gyárban a fentiek kivételével szerencsére többen nem tartózkodtak.

* **A Nerva szanatórium ambulantiáján** igazolt szegények részére ingyen orvosi rendelés naponta délelőtt 8—9 között mindenféle betegeknek. Str. Regele 12 a. (volt Majális-u.)

— **Dési hírek.** Moldovan Mátyás dési CFR tisztviselő Désakna-utcai házában tetőzete eddig még ismeretlen okból kigyuladt. A kihívott tűzoltók egyórás munka után lokalizálták a tüzet. A kár biztosítás útján megtérül. — Beridean Simon kisiklói és Pop Joan nagyiklói parasztagdák egy régi pereskedésből kifolyólag már régóta haragosai egymásnak. A két haragos tegnap délután találkozott egymással a két falu közötti Szamos hidon. Akárcsak a mesében — kitérés itt sem volt. A kisiklói meg a nagyiklói parasztagda birokra keltek egymással, amelynek hevében Beridean a Szamosba dobta Pop Joant, akit az arrajáró parasztok mentettek meg a vízbefúlástól.

— **Peyer Károly lett a magyarországi szakszervezeti tanács főtitkára.** Budapestről jelentik: A magyarországi szakszervezeti tanács ma tartotta meg vezértitkári választását, amelyre az elhunyt Jászai Samu utódául hárman voltak jelölve. A tanács Peyer Károlyt választotta meg titkárnak, Rottenstein Mórral és Krupa Rezsővel szemben.

— **Venezelosz visszatérését nem szívesen látják Görögországban.** Athénből jelentik: A lapok élénken tárgyalják Venezelosz közeli hazaérkezését. Általános vélemény szerint nem volna kívánatos, hogy a volt miniszterelnök a belpolitikába beavatkozzék, most, amikor nyugalom állott be Görögország belpolitikai életében.

STANIOLT
Nagyban is szállít Révész Béla papírkereskedése Marosvásárhely 5
Kérjen ajánlatot

Raktáron levő
Kalapok
teljes kiárusítása megkezdődött.
Mutatványárak:
Gyukits kalap ..... 650—750
Nyulszőr ..... 450—550
Loden kalap ..... 100—180
Gyapju kalap ..... 200—350
Weisz Siegfried
Cluj, Calea Regele Ferdinand 10.
(volt Wesselényi-u.)

— Ma este Zsembery Elvira hangversenye a katolikus gimnázium dísztermében.

A művész Liszt tüneményes szépségű négy hatalmas művét, a Fantásie und Fuge B. A. C. H.-t, Spozalizio, a monumentális Liszt—Schubert Wanderer Fantásie-t és a dinamikai hatásokban utóéletlenül rapszódiait fogja előadni. Ezenkívül két Schubert darab: Impromptus C-moll, B-dur élénkíti a magasnívójú estély műsorát. A hangverseny kezdete pontosan este fél 9 órakor.

— **Hét gyermeket játék közben betemetett a föld.** Bécsből jelentik: A felsőausztriai Streyyregg helység határában vasárnap két kis gyermek a legidősebbik sem volt 11 évesnél több, a hegyalján katonásdit és várostromot játszott. Egyszerre nagy földréteg vált le a hegyoldalról és maga alá temette a játszó gyerekeket. A környéken emberek jártak, így történt, hogy látták a szerencsétlenséget és még idejében segíthettek. A vidéki tüzoltóságok is kivonultak megmenteni a gyermekeket. Hat órai megfeszítő munka után sikerült valamennyit napvilágra hozni és csodálatosképpen egyiknek sem esett baja az ijedtségen kívül. Szerencsére ugyanis a földréteg úgy zuhant le, hogy a betemetett gyermekek egy barlangban, amelynek szakadéka volt felfelé, levegőhöz jutottak és a földréteg nem közvetlenül rájuk esett.

A kolozsvári Heinrich-féle

Borax-gyógyszappan

a bőrnök fiatalos légyságot, üdéséget és friss színt kölcsönöz. Finom diszkrét illata, meghódította az előkelő világ hölgyeit

— **A biztosítótársaság a polgári pör eldöntéséig hajlandó havi ötszáz schillinget folyósítani Mareknek.** Bécsből jelentik: Az Anglo Danubian Lloyd biztosító társaság, amely ellen Marek Emil felmentése után különböző vádak hangzottak el, amelyek szerint szándékosan nyújtja el a pört, hogy kiéheztesse a Marek-házaspárt és őket kedvezőbb megegyezésre bírja, nyilatkozatot tett közzé, amelyben védekezik a vádak ellen. A biztosító társaság kijelenti, hogy kész Mareknek havi ötszáz schillinget fizetni addig is, amíg a polgári pör jogerősen be nem fejeződik.

— **Ha nincs autó, jó a repülőgép is.** Newyorkból jelentik: A Princeton egyetem rektora rendeletben tiltotta meg, hogy az egyetem hallgatói autót tartsanak, vagy autót vezessenek. A diákok nagyon hamar megtalálták a kibúvót a rendelkezés alól. Egy gazdag diák azonnal vett egy repülőgépet és azon az egyetem kertjében szállott le. Gausz dékán még nem döntött abban a kérdésben, hogy a diák megsértette-e repülésével a rektori rendelkezést.

— **A Keren Kajemeth iroda felhívása.** A tavaszi szezon beállta előtt a Peszach az egyetlen jó alkalom, mikor minden helységnek módjában van még az eddig elért évi eredményt javítani. Egyes középnapagságu és kisebb helységek jubileumi akciója bebizonyította, hogy még mindig aránylag csekély megerőltetéssel is lehet jó eredményt elérni. Minden Keren Kajemeth-biztos helyesen cselekszik, ha a husvétii vakációra otthon tartózkodó ifjúságot a Keren Kajemeth távirati akciójának keresztülvitelére felhasználja. Egyetlen jólvezetett távirati akció nagyot lendíthet még a jubileumi év eredményén. Ne feledkezzen meg egyetlen KKL biztos sem arról, hogy a Peszach ünnepét a KKL javára való snöderozással a templomokban kihasználja. Nyomatékosan kérjük a Keren Kajemeth Biztosokat, hogy a gyűjtött eredményeket a kedvező fontkurzusra való tekintettel haladéktalanul utalják át, hogy a KKL jeruzsálemi direktóriumától jövő ilyenirányú felhívásnak eleget tehesünk. A Keren Kajemeth Lőjiszráél Erdélyrészi Irodája.

— **A Chalucbizottság felhívása.** Az Erdélyrészi Palesztinahivatal Chalucbizottságának módjában van mezőgazdasági kiképzésre több mindkét nembeli chalucjelöltet elhelyezni. Felhívjuk azon ifjakat és leányokat, akik chaluciképzésben óhajtanak részesülni, személyesen, vagy írásban jelentkezzenek a cluji Palesztinahivatalnál.

MORAVETZ
TIMISOARA: MINDEN ZENEMŰVET-GYORSAN
OLCSÓN ÉS DONTOSAN SZÁLLIT!

SPORT

A Haggibbor 2:0 arányban legyőzte a budai 33-asokat

Románia husvétii sportprogramja

(Kluj-Kolozsvár, április 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A husvétii ünnepeken négy külföldi csapat vendégszerepelt a romániai pályákon. Ezek közül egyedül a Nagyváradon szereplő NSC vívott ki magának győzelmet, míg a többiek eldöntetlen és veszített eredményeket tudtak csak produkálni erős romániai ellenfeleikkel szemben. Kolozsváron a budai 33-asok vendégszereplése váltott ki széleskörű érdeklődést. A budapesti profi-csapat első nap eldöntetlenül végzett a Victoria-Universitatea kombinált csapatával, a második nap azonban a Haggibbor nagy lendülettel és hatalmas formával játszó csapata 2:0 arányú biztos és megérdemelt győzelmet aratott a technikailag és taktikailag képzett, de gólképtelen budapesti profi fölött. A mérkőzésekről szóló tudósításainkat alább adjuk:

Haggibbor—33FC 2:0 (0:0).

A kolozsvári zsidó csapat nemzetközi sikereinek sorához méltán csatlakozik a budai 33-asok fölött aratott imponáló győzelem. Szinte közmondás-szerűvé vált már, hogy a Haggibbor különösen jó-névű nemzetközi ellenfeleivel szemben képes fokozott erőifejtésre. Valóban a tavaszi szezon bizonytalan startja után a Haggibbor csapata tegnap ismételtelen olyan nagyvonalú játékot produkált és olyan kitűnő formát játszott ki, amely a budapesti vendégek fölött aratott győzelmet mindenképpen megérdemelte és impozánssá emelte. Mind a tizenegy játékos szívről és lélekkel indult a küzdelemben és ez a lelkesedés technikai tudással és játékkészséggel is párosult. A vendégcsapat, amelyet az előző napi mérkőzés fáradalmi mindenestire meghendikepeltek, jobban játszott, mint debüje alkalmából, de így sem tudta megakadályozni a flittebben, egységesebben és jobban játszó Haggibbor győzelmét.

A győztes csapatban ezúttal először szerepelt a a marosvásárhelyi MSE-ből átlépett Glanczmann II., aki erőt és lendületet vitt be a csatársor játékába. Mind a két gólt ő rugta, de míg az első félidőben a neki szokatlan balösszekötői poszton látható lánpalázzal és balszerencsével küzdött, addig helyesere után a jobbösszekötői helyén izelítőt adott tudásából és gólképességéből. Bevonásával sokat nyert a Haggibbor csatársorának átütő ereje. Partnerai: Fahn, Farkas, Reményi és Rosenfeld II. méltó módon egészítették ki a kitűnően játszó csatárkvintettet. A fedezetsorban ezúttal is Klein játéka emelkedett ki: szerelése, bravuros fejjátéka, helyezkedése, sőt labdaosztása is a legszigorubb kritikát is megálta. Jobboldalon a hétről hétre mesésen fejlődő fiatal Ordentlich támogatta, aki ma már Kolozsvár legjobb halfjátékosa közé számít. Edelstein, a kitűnő Schmidt-tel szemben sokszor alul maradt. A közvetlen védelem, amely a mérkőzés alatt a legnagyobb munkát fejtette ki, ezúttal is a teljesítmény magaslatán állott. All ez különösen Pollákra, aki minden helyzetben mentett és sziklafalként verte vissza egymaga a támadásokat. Braun kitűnő helyezkedésével vált ki, míg Rosenfeld ritka bravúrral védte kapuját s néhány menthetetlenek hitt helyzetben védett.

A 33-asok csapatában a gyors és veszélyes Schmidt jobbszélső, Király jobb fedezet, Cumpf, Bornstein és Eichbaum játéka emelkedett ki. A 33-asok csapatában néhány kivételes klasszisu játékos mellett fontos posztokon olyan játékosok szerepeltek, akik az átlagos nívót sem ütötték meg. Ez és a csatárok tétovázása és gólképtelensége volt az okozója a budapesti csapata sikertelen kolozsvári szereplésének. A csapat legjobb része a csatásor, különösen pedig annak jobbszárnyra, amely a játék egyes fásaiban valóban fővárosi nívójú játékot produkált. Bornstein Kolozsvárról való eltávozása óta rutinban és technikában, de önzésben is egyformán fejlődött.

Az első félidőben egyformán van a csapatoknak alkalmuk a gólszerzésre, de a csatárok mindkét oldalon többször hibáznak. Helycsere után a kifulladás 33-asokkal szemben a Haggibbor fölénybe kerül. A negyedik percben Farkas átadásával Reményi lefut és ivelten a jobboldalra huzza át a labdát, amelyet a befutó Glanczmann tiz méterről kapásból a kapu ellenkező sarkába vágja a labdát a huszonhatodik percben sorozatos támadások után Farkas kiszökése kornert eredményez, Fahn csavart labdáját Halmos elfogja, de elejti kezéből és azt Glanczmann mellett a hálóba továbbítja. A második góla a 33-asok he-

ves ellentámadásokkal válaszolnak. Kalteneker egy kapu előtti kavardás után öt lépésről élesen a kapura lö, de Rosenfeld bravuros elvetéssel menti a gólból hitt labdát. A 33-asok az eredménytelenség láttára durva, kíméletlen játékba kezdenek, amiben különösen Oláh, Czumpf és Király járnak elől. A harmincyolcadik percben Pollák és Czumpf összecsapnak, mire a bíró Pollákot kiállítja. Az utolsó percekben ismét a Haggibbor kerül döntő fölénybe, de Reményinek és Glanczmannnak is alkalmuk nyílik gól szerzésére, a szerencse azonban megmenti a budaiakat a góltól. Ciurel kitűnően vezette a mérkőzést.

A csapatok. Haggibbor: Rosenfeld, Pollák, Wesel, Ordentlich, Braun, Klein, Fahn, Rosenfeld II. Farkas, Glanczmann II., Reményi. Az első félidő huszonötödik percében a kitűnően játszó Wesel megsérül és kiáll. Helyére Braun jött hátra, akinek posztját Klein foglalta el, ezt pedig Edelstein helyettesítette.

33-asok: Halmos, Oláh, Löbl, Beller, Eichbaum, Király, Schmidt, Krammer, Kalteneker, Bornstein, Ticska.

Románia—Budai 33-asok 2:2 (2:1). A

Victoria, Universitatea és Academia fuziójából alakult Románia ezúttal mutatkozott be — nemhivatalosan — először a kolozsvári publikumnak — és tegyük hozzá mindjárt — teljes sikerrel. A 33-asok debütje viszont csak félig sikerült. A mezőnyben a szemnek is tetszetős, ötletes akciókon alapuló, szép játékot produkáltak a vendégek, a kapu előtt azonban kétségbeesetten tétováztak és csak Bornstein ötletes játéka segítette őket a gólokhoz. Különösen az első gól volt felejthetetlenül szép. A kolozsvári csapatban mindenképpen a fénykorát élő Boncioac dr., Istvánffy, Hatigan dr., Ghilezan és Cipcigan teljesítményét kell kiemelnünk. Istvánffy és Huniade, illetve Bori (2) voltak a góllövők. Seliceanu bíraskodását szépségihák tarkították.

Vidéki eredmények:

Brassó. KAC—Brasovia 2:2 (1:1).

KAC—Olympia 1:0 (0:0). A kolozsvári csapat csak tizenegyes árán tudott boldogulni a gyengébb Olympiával szemben. Játékát általában nagy csaldás kísérte.

Petrozsény. Oxford City—CAMP 2:2 (0:0).

Az angol amatőrcsapat játékát csalódás kísérte.

Marosvásárhely. Sodronyipar—Maros SC 3:2 (0:2). A marosvásárhelyi csapat megérdemeletlen veresége.

MSE—Sodronyipar 2:2 (2:2).

Arad. Horia CFR—SAND Szabadka 1:0 (0:0).

A jugoszláviai csapat vendégszereplése balsikerrel végződött.

AMTE—TMTE 4:1 (1:0).

SAND—AMTE 2:1 (1:0). Megérdemelt győzelem. Gloria CFR—TMTE 2:2 (2:0).

Dicsőszentmárton. Dacia—MMTE 3:3 (1:0).

Temesvár. ATE—TAC 1:0 (0:0). A meccs botrányba fulladt.

Kinizsi—Bástya 4:3 (0:1). A revansmérkőzést is a nagyobb szerencsével játszó Kinizsi nyerte meg.

Nagyvárad. NSC Budapest—NAC-Törökvs komb. 4:1 (0:1). Grünbaum lövi a magyar csapat vezetőgólját, Valentik, Bihámy (2) és Rémay II. a budapestiek góllövői.

NSC—Törökvs 3:1 (2:1).

Külföldi eredmények:

Budapest. A husvétii serleget érdekesítő körmérkőzés után a nagy formában lévő Ferencváros nyerte meg. Eredmények:

Hungaria—Ujpest 3:0 (1:0).

Ferencváros—Sparta 3:1 (1:1). Szinte érthetetlen a cseh bajnokcsapat letérése.

Ujpest—Sparta 5:2 (5:2).

Bécs. Rapid—Sabaria 3:2 (2:1).

Sabaria—Ausztria 2:1 (1:0).

Prága. Slavia—Sabaria 5:2 (Nagypéntek).

Megjött

a 20 lejes
szines teáscsésze

Fischer üvegudvar

Karl

Kávés szer
Tányér

Fischer

Prima, garantált
fagy

Első Román Fagyapóty
Gyümölcs, cukorka és
lására alkalmas fagy

Tavas ujdon

megér
NEUMANN M. C
fiu-ruha
Piata Ur

Róth

cipésznél
Szép-u. 2. sz.
alatt készülnek
a legújabb
divatu
cipő-
különleges-
ségek

Szőlőol

amerikai sima és gyök
kaphatók Caspari Fr.-nél.
megye. Arjegy

KÉPZEN MIN
CARP
a legjobb
szőlőolaj
BUCURESTI STU

Zsák és

eladás és
Kárpitos kelle
kertiernyők,
Boskovics
Str. Regina Mari

Cluj (Kolozsvár)
legrégebbi confection
áruházába

megérkezte
a legújab

Karlsbadi

Kávés szerviz L. 480
Tányér 16

Fischer üvegudvar

Prima, garantált száraz tojáscsomagoló

fagyapot

Első Román Fagyapotgyár és Faipari Rt. — Cluj.
Gyümölcs, cukorka és droguista áruk csomagolására alkalmas fagyapot minden méretben

Tavaszi ujdonságok

megérkeztek
NEUMANN M. Cluj férfi- és
fiu-ruha áruhaza,
Piata Unirii 14.

Róth

cipész
Szép-ú. 2. sz.
alatt készülnek
a legújabb
díratu
cipő-
különleges-
ségek

Szülőoltványok

amerikai sima és gyökerez vesszők legjobbban
kaphatók Caspari Fr.-nél, Medgyesen Nagyküküllő-
megye. Arjegyzék kívánatra.

Zsák és ponyva

eladás és kölcsönzés.
Kárpitos kellékek, zsinegek,
kertiernyők, szalmazsákok
Boskovics József, Cluj
Str. Regina Maria 15. Telefon 910.

Közgazdaság

A bankok szerint olcsó hitelforrások nélkül nem lehet olcsó kamatláb sem

A Banca Nationala ankétára hívja meg a pénzüntézeteket a kamatuzsora
leküzdésének kérdésében

(Cluj-Kolozsvár, április 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Emlékeztetes, hogy Averescu miniszterelnök határozott kívánságára a Banca Nationala akciót kezdett a kamatláb csökkentése érdekében. Az akció egyelőre csak bizonyos elvi kijelentések tételéig jutott, azonkívül a jegybank fiókjai utasítást kaptak arra, hogy ebben a kérdésben ankétára hívják meg a körzetükhöz tartozó pénzüntézeteket. Kolozsváron ez még nem történt meg, de az erdély-bánsági pénzüntézetek álláspontját majdnem mindenben fedik azok a megállapítások, amelyeket a jásii bankok reprezentánsai szögeztek le az ottani Banca Nationala által összehívott értekezleten.

A jásii pénzüntézetek vezetői rámutattak arra a lehetetlen helyzetre, hogy ennek a nagy kereskedelmi centrumnak a bankjai nem kapnak megfelelő visszleszámitolási hitelt a Banca Nationalától. A legjelentéktelenebb bukaresti

banküzletnek is 3—4-szerannyi hitelt folyósi a jegyintézet, mint a legnagyobb jásii banknak. Az uszora vádjára vonatkozólag az értekezlet tagjai kérték, hogy a Banca Nationala precizírozza, mit ért uszorakamat alatt, mert a jelenlegi kamatlábat a nagy rezsi és a súlyos adók tartják fenn.

Erdélyben a helyzet sokkal komplikáltabb, mert az itteni pénzüntézetek, különösen a kisebbek egyáltalán nem kapnak olcsó pénzt a Banca Nationalától és így kizárólag magas kamatozású betétekből tudják a hitelgényléseket úgy, ahogy kielégíteni. Ha tehát a régi királyságban a Banca Nationala intervenciójára olcsóbb lesz majd a pénz, Erdély és Bánát kereskedelme, mezőgazdasága és iparossága óriási hátrányban lesz a többi országrészek helyzetével szemben és az abnormális kamatspannung beláthatatlan következményekkel fog járni.

Május elsején lép egyidejűleg életbe az új forgalmi adó és az illetéktörvény. Bukarestből jelentik: Az új forgalmi adótörvény és az illetéktörvény május elsején lép életbe. Tekintettel arra, hogy egyes pénzügyigazgatóságok már most alkalmazni akarták mindkét új törvényt, a pénzügyminisztérium közhírré teszi, hogy minden ilyen kísérlet törvénytelen és hatásmására hozták, minden konkrét esetben a legszigorubb megtorlással fog élni.

Április 23-ig egy órával tovább tarthatnak nyitva az üzletek. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara közlése szerint a munkügyi minisztérium hozzájárult ahhoz, hogy az 1925 július 4-ikén kelt 144. számú „Monitorul Oficial”-ban megjelent miniszteri rendelet első szakaszának első bekezdésében és második szakaszában felsorolt kereskedelmi vállalatok április 18 és 23 között este egy órával később zárjanak, mint rendesen. Eszerint tehát azok a román hús-vét beállítóg este 8 óráig tarthatók nyitva, azok pedig, amelyek egyébként este 8 óráig szoktak zárni, a fentjelzett napokon 9 óráig zárhatnak. Április 23-án, szombaton, illetve Szent György-napján a gyárak,

iparvállalatok és műhelyek nem dolgozhatnak, hús-vét hétfőjén csak a borbélyok tarthatnak nyitva déli 12 óráig, kedden pedig az összes kereskedelmi üzletek és borbélyok kötelesek zárva tartani, míg a gyárak és ipari műhelyek szabadon dolgozhatnak.

Jövő héten utazik a román delegáció a geníi konferenciára. Bukarestből jelentik: A kormány gazdasági bizottsága legutóbbi ülésében a május 4-ikén Genfben megnyitkozó nemzetközi pénzügyi és gazdasági konferenciával foglalkozott. A delegátusok, akik ezalkalommal megkapták a szükséges instrukciókat, a jövő hét végén utazik Svájcba. A bizottság ezenkívül az új uttörvényjavaslatot vitatta meg részleteiben.

Csehszlovákia kereskedelmi egyezményt akar kötni Romániával. Prágából jelentik: Az új román importvám-tarifája komolyan érinti a csehszlovák exportot, különösen a textil, üveg, porcellán, cipő és papírkivitelt. Tekintettel arra, hogy Románia revízió alá készül venni a legfőbb vámkedvezmény klauzulájával megkötött kereskedelmi egyezményeket, előreláthatólag sor kerül a csehszlovák-román szerződés felmondására is, amely ugyanilyen alapon

Tőzsde

A piac üzletellen, lanya. A román hús-vétra való tekintettel a bankok és a bukaresti tőzsde csütörtöktől zárva lesznek.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3280—3290	—	—	490 ³ / ₄	3265	11036	13688	650 ¹ / ₂	1924
Newyork . . .	169—170	51987	51987	2553	170	573 ¹ / ₂	71125	3376 ¹ / ₂	—
London	826—830	2525	2525	12401	825	2785 ¹ / ₂	345420	16395	48569
Páris	670—680	2036 ¹ / ₂	2036	—	666	2247 ¹ / ₂	2788	13260	391 ³ / ₄
Milano	860—870	2570	2570	—	850	2877 ¹ / ₂	3373	16962	495
Prága	506—508	1539 ¹ / ₂	1539 ¹ / ₂	—	502	1698 ¹ / ₂	2107	—	296 ¹ / ₄
Budapest . . .	2980—2990	9075	9075	—	2980	—	12392	590 ¹ / ₂	—
Belgrád	—	913 ³ / ₄	913 ³ / ₄	—	305	1007 ¹ / ₂	1250	5949	176
Bukarest . . .	—	320	320	1560	—	338	439	2087 ¹ / ₂	61
Varsó	—	5805	5805	—	1920	6425	7960	379	—
Bécs	2400—2410	7315	7315	—	2380	8066 ¹ / ₂	—	475	—
Berlin	4050—4060	12322	12320	—	4040	13595	168 ¹ / ₂	80012	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 321¹/₄, Páris 1560, Budapest 338, Bécs 43900, Prága 2087¹/₂.

női modell-kabátok

Cluj (Kolozsvár)
legrégebbi confectio-
áruházába
megérkeztek
a legújabb

Selyem köpenyek . . . . . 3500 leitől
Couvercot, Ripsz és Berberi szövettől 3000 leitől
Angol szövettől női kabátok . . . . . 1500 leitől
kizárólag a DIAMANTSTEIN cégnél kaphatók.

a főpostával szemben
(volt Wesselényi-utca) 25 Sz.

Külön méret-osztály. Férfi öltönyök, Fregoli kabátok, felöltők nagy választék és legolcsóbb bevásárlási forrás.
Tisztviselőknek nagy árkedvezmény

jött létre. Ebben az esetben a két ország tarifális kereskedelmi szerződést fog kötni.

Kombinált vasuti tarifa készül a CFR és a MÁV között. Budapestről jelentik: A magyar államvasutak vezérigazgatósága kombinált vasuti tarifát szándékszik életbeléptetni a Romániával való szállítási relációkban. Erre vonatkozólag már a legközelebbi időpontban tárgyalások indulnak meg a két államvasut között.

Huszonnyolcadikán lesz az erdélyi szeszgyárosok szövetségének közgyűlése. Az erdélyi szeszgyárosok szövetsége április 28-án délután fél-öt órára hívta össze rendes évi közgyűlést, amelyet az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. tanácstermében fognak megtartani. A rendes tárgyaláson kívül a szövetség vezetősége az aktuális szakmai kérdések megvitatását tűzte napirendre s ezért a szövetségen kívül álló gazdasági rétegeket is meghívta a közgyűlésre.

A hideg időjárás tekintélyes károkat okozott a gyümölcsösökben. A földművelésügyi minisztérium hivatalos jelentése szerint, az utóbb napokban az esőzések általános jellegűek voltak amelyek az ország északi részében havazásba és jégesőbe mentek át. Az eső sokat segített az őszi vetéseken, még inkább azonban a regáti, bánáti, beszarabiai és dobrudzsai tavaszi vetéseken. Ezzel szemben a hideg időjárás miatt a virágzásban levő gyümölcsfák sokat szenvedtek.

Az arany és ezüst hivatalos beváltási ára. A kereskedelemügyi minisztérium illetékes bizottsága a következőképpen állapította meg a nemesfémek hivatalos beváltási árát: Arany 113.144 lej, ezüst 2910 lej kilogramonként. Az új, valamivel magasabb árak, április 30-ig érvényesek.

Karlsbadi
Ebédlő szerviz L. 680
Gyönyörű színes 960
Fischer üvegudvar

Toll, gyapju

tépését, tisztítását és fertőtlenítését, valamint azok feldolgozását a legmodernebb villanyerőre berendezett gépekkel eszközli.

Paplan- és matrác-gyártás

megrendelésre, avagy dusan felszerelt gyári lerakatkunkból mélyen leszállított napi árak mellett szállít egy kicsinyben, mint nagyban.

"Lebeda" Cluj, Str. Iaşilor Nr. 14

Első Romániai Ágyneműkészítő és Toll, Gyapju, Gyapott stb. Feldolgozó Vállalat Részvénytársaság

Ágynemű! Vatta!

KÉRJE MINDENÜTT
DREHER-HAGGENMACHER
KÖZKEDVELT SÖREIT!

DACIA
extra special

Dupla maláta
- **BAK** -

Korona
extra special

Marciusi
világos

Figyelem! Hölgyek és urak!
Harisnyák és mindenféle rövid-árúk a legolcsóbban
Barabás & Co

cégnél szerezhetők be. — Gaica Regele Ferdinand (volt Szigethy hentesüzlet)
Női pamutharisnya ..... L. 29-től feljebb
Női flohrharisnya ..... L. 63-tól
Férfi pamutharisnya ..... L. 19-től
Férfi flohrharisnya ..... L. 65-től
Gyermekharisnya ..... L. 20-tól
Állandóan nagy raktár D. M. C. árukból!
Angro és Endotail osztály!

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Nótás kapitány. Kellemes meglepetéssel szolgál a színház. Felújítja a legnagyobb sikerű magyar operettet. A címszerepet Tolnay fogja játszani, aki ezt a szerepet Budapesten is 200-szor játszotta. A lázaz érdeklődésre való tekintettel, tanácsos jegyekről jóelőre gondoskodni.

Hat szerep keres egy szerzőt. Napok óta folynak a próbák Pirandello leghíresebb drámájából. Europa és Amerika minden metropolisának közönsége elragadtatással és csodálattal hódolt e szindarab grandiozitása előtt. A jövő héten lesz alkalma a közönségnek megismerni.

Heti műsor

Szerda: Csókról-csókra (Napibérlét 69 szám A. Szerepszám 331).
Csütörtökön nincs előadás.
Pénteken nincs előadás.
Szombaton nincs előadás.
Vasárnap d. u. fél 3 órakor: Asszonykám. (S. 332.)
Vasárnap d. u. 6 órakor: Marika (S. 333.)

Megérkeztek a legszebb tavaszi
Hölgyeim kalap-ujdonságok
Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 3 sz. (Wesselényi u.)
Hátul az udvarban. Átalakítások legizélésesben olcsón készülnek

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelígyés levet csak egy továbbitunk ha portóból meg mellékelve van. **Eljegyési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Komoly zsidólány kóser háztartásba vidékre elmenne házvezetőnőnek vagy anyahelyettesnek. Ajánlatokat „Intelligens” jelígyére a kiadóba kér. 2594

Marosvásárhely főterén, 18 ére fennálló jól bevett női kalapüzlet, vizszozonulás miatt eladó. „Masamód” jelígyére

Monostori-uton kiadó egy szoba 2 fiatalembernek. Cim a Kadima nyomdában Str. Baron L. Pop 10.

Kitűnő ajorgépjő olcsón eladó. Weiszné, Oradea, Str. Vlahuta 29.

Ezüstöt a legmagasabb napi aron vásárola

Tacâmul

ezüstáru és evőeszközgyár, Cluj, Str. Jorga 11-a.

Utazók figyelmébe
Ha Dejre utazik, keresse fel **Heimann Izsák** אתרם ברשת, hol jól és jutányosan étkezhet. 10% kedvezmény utazóknak. Havi abonensek olcsón felvétetnek.

קאנקורו

דיע קלוזשער אייט. געמיינדע זוכט פֿיר איהרע תּׁת שׁוֹלֵע איינען טיכטיגן גמרא תּוּספּוֹת מלמד בעווערבער מאַגען איהרע אָפּפּערטע מיט אַנגאַבע פֿאַן אַלמער, פֿאַמיליעני-שמאַנד אונד בױדעריי גער ווירקאַמקױט בױ רױח אױר בעל אַן אונטערשטע הענדע אַר-רעססע רױכטען. געדאַלט לױט אױבעראַינקאַממען. **Comunitatea isr orth. aut. Cluj, Str. Dubalarilor 1.**
מנחם אַרדענטליך תּׁת נבא

Sajt készítő

figyelmébe! A legkiválóbb sajt a schweizi tejtől készült. Hatásos, nem romlandó készítmény. Egger & Co Rt. vegyészeti gyár, Cluj. 2048

Azonnal házhoz szállít legolcsóbb **prima tüzfát**

ülként, vagy apritva

Fagyapótyár, v. GRÜN fatelep
Telefon 10.

A
KADIMA
nyomda
készíti
a
legszebb
nyomtatványt

*
Cluj
Str. Baron Pop
(Brassai-u.)
10

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:

Szerk. és kiadóhivatal 9-77

Zs. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályaudvaron és vidéken 5 lej Bukarestben is 5 lej

1927 április 22 Péntek

A megosztás

Kinában tisztul a h... jelent, hogy az eddigi egyre bonyolultabb va... egyeséges nacionalista fr... tan feszül a közös elle... még nemrégben egész bi... lem, Csankajsek árulásá... mert lehetetlen elképze... boru esetén az elnyomá... lista front komoly ered... Anglia és az immár An... nal szemben.

A Kanton szabads... frontjának megbontásá... lehet tudni, hogy ki a... hogy valaki Oroszorszá... kajseket teszi-e meg ok... idészéséért. Tény az, hog... első pillanatban a maga... málni az egész kanton... eleinte szívesen is enged... befolyásnak, mert egy... maszkodhatott. A kom... erősödését azonban a na... résztvevő kínai gazdago... látták, megriadtak attó... mögött olyan erők kerül... az ő megfőjtésükra töre... kokrácia és fejlődő ipari... rán észrevette ezt, mié... környékezni Csankajsek... a nehéz feladatot, hogy... szemben a legkönyörtel... mazza.

Ezzel a lépéssel... dilemma elé került, mer... mozgalmat életretámasz... a harcot, csaknem egy... Csangcsolin oldalára val... antibolszevista kínai naci... céljuk, mert hiszen a... bankokráciának ép ugy... cessziók megszüntetésére, eltörlésére és a nemzeti... sára, mint akár az or... kommunista nacionalistá...

Ha tehát Csankajsek... kedvez is az angol kor... szatra Csangcsolinnal ig... amennyiben tényleges si... ezt nem teheti meg az... nek feláldozása nélkül... azért, mert ha akár Csan... val paktálna le, ezzel o... paganda kezébe adna él...

Csankajsek tehát a... hogy akarva, nem akar... harcot Anglia és Csang... ban e harcok sikerét tel... a nyílt és leplezetlen or... toni kormánynak nyílt s... Feng-Ju-Hsziangot állít... kormány vezetése alatt... a ténnyel befejeződött... lása s egy olyan polgárhá... amelyben bármelyik fél... veszteségeket és az erők... eredményezni.

Feng-Ju-Hsziang eset... Csankajsek tábornok fé... válhat pyrrhusi győzelem... heti, hogy Csankajsek... fognak pártolni Csangcs... koncessziók védelmét el... testekhez. Bizonyos, l... tudatában van Csankaj... végső megfeszítésével... győzelemre, mellyel eset...